

Det var ingen mindre end DRONNINGEN AF ENGLAND som fik MONTY ROBERTS overbevist om, at han skulle DELE SINE ERFARINGER MED OMVERDENEN. Næste måned kan danskerne opleve den verdensberømte hestehvisker i Herning

Tekst og foto: Camilla Alfthan

Oplev Monty Roberts live, når han gæster Dansk Varmblods Hingstekåring i Herning til marts og giver en clinic fredag aften. Billetter kan købes på www.varmblod.dk

KUNSTEN *at lytte til hestene*

Monty Roberts' karakteristiske cowboyhat er skiftet ud med en klassisk kasket da han er på besøg på The Royal Stud i Sandringham for at hjælpe med at tilride den engelske dronnings fuldblodsåringer.

Mens stutteriets ansatte ser til fra sidelinjen, lykkes det ham i løbet af få dage at få selv de mest genstridige heste til at acceptere sadel og rytter takket være hestenes eget sprog, som han som barn lærte fra de vilde mustanger i Nevadas ørken.

Equus kalder han sproget, som han bruger for at kommunikere med dyrene i stedet for at bruge dominans og tvang. Bagefter over han dem i at gå igennem en startboks, der er placeret i en rotunde lidt længere væk.

Heste, som ikke vil ind i startboksen, er nemlig ét af de værste problemer på galopbanerne. Derfor skal de lære det så tidligt som muligt, så de ikke forbinder startboksene med ubehag, forklarer den 76-årige hestehvisker imellem seancerne.

Join-Up – hver gang

Det er andet år i træk at Monty Roberts arbejder med åringerne på The Royal Stud. Og traditionen burde måske have startet meget tidligere. Det var nemlig dronning Elizabeth som i 1989 overtalte amerikaneren til at skrive om sine erfaringer, efter at hun havde inviteret ham til Windsor, hvor han lavede sin første demonstration.

– Dronningen fik mig til at indse, at jeg skulle give mine teorier videre til andre. Hun syntes at hesteverdenen fortjente det, fortæller Monty Roberts, som under sit fem dage lange besøg i Sandringham hjælper med at tilride i alt 12 åringer.

Udgangspunktet er hver gang det samme; at få hesten til at samarbejde i stedet for at blot adlyde. For at nå dertil, begynder han med at provokere dens naturlige flugtinstinkt. Han kaster med sin longe og giver hesten et borende blik, så den forskrækket springer væk fra ham i den lille rotunde.

Når den indser, at der ikke er fare på færde, begynder den at kommunikere. Mens Monty skifter longe fra den ene hånd til den anden, skifter hesten retning. Når han strækker sin åbne hånd ud, så han minder om et rovdyr der angriber, sætter den farten op. Det modsatte sker når han flytter øjnene fra hestens hals til dens bagpart, og den langsomt slapper af og sætter farten ned.

Til sidst, når den sænker sit hoved som tegn på at den er klar til at forhandle, er det tid til det, som Monty kalder for Join-Up. Det øjeblik hvor han stryger hesten over hovedet, mens han undgår øjenkontakt og dernæst går væk fra den, alt imens den beslutter at følge efter, som om den var ført med en usynlig tøjle.

Uanset hvor vanskelig en åring er – og der er flere af slagsen på The Royal Stud – ender den altid med at lave Join-Up. Bagefter er det tid til at give den hovedtøj og sadel på, og til allersidst en rytter. Ting, som normalt tager uger, sker på få dage.

Et iagttagende dyr

– Heste har overlevet i 50 millioner år da de er ekstremt iagttagende. Almindeligvis tror man, at de kun kan tænke i øjeblikket. Men det er ikke rigtigt; de kan tage beslutninger og få et tæt forhold til et menneske, fortæller Monty, som blev verdenskendt, da han i 1996 udgav sin første bog, 'Manden, som lytter til heste'.

Med mere end 5 millioner solgte eksemplarer var bogen en bestseller, som han fulgte op med seks andre udgivelser. I dag begynder Monty Roberts for alvor at kunne se frugterne af sit arbejde.

Mens dronningen har givet ham en orden, har videnskabelige undersøgelser vist at galophesten, som er trænet med hans metoder har den laveste puls når de går ind i startboksene. Oven i det, har nogle af de største hesteejere på det latinamerikanske kontinent taget Monty Roberts filosofier til sig under det forløbne års tid.

– Det er det sted i verden, hvor tingene udvikler sig hurtigst.

Montys første tegn i Equus-sproget – at skræmme hesten væk.

På Monty Roberts online universitet er der 170 lektioner, og der kommer hele tiden flere, ud over at det er muligt at stille spørgsmål direkte til ham. www.montyrobertsuniversity.com

Det er en af de mest opmuntrende ting jeg har oplevet, fortæller Monty, som sidste forår fik besøg af de to mexicanske polospillere Memo og Carlos Gracida, som ville lære hans tilridningsmetoder. Bagefter rejste de hjem og overtalte andre spillere til at følge trop. Og heldigvis for det.

– For nylig lykkedes det mig at skaffe nogle filmoptagelser, der viser den typiske måde de altid har tilredet hestene på i hele Latinamerika. Selvom der var en dyrlæge til stede, havde hestene dybe sår og hævelser. Som dyrlæge kan du ikke gå imod folks traditioner, hvis du også ønsker at arbejde, fortæller Monty Roberts,

som nu er med til at sætte fart på udviklingen, til dels takket være hans gratis online universitet.

70.000 heste

Selv har han igennem årene arbejdet med adskillige tusinde heste; omtrent 60-70.000 heste. Når det blot handler om at vænne hestene til sadel og rytter er tallet cirka 12-14.000, fortæller han.

På verdensplan er det umuligt at sige, hvor mange som bruger hans metoder. Nogle undersøgelser viser at omkring 40% af alle hesteejere finder en eller anden form for resonans i hans teorier, om det så er at tage volden ud af træningen eller at lave Join-Up. Blandt de mange heste han har arbejdet med er Monty Roberts' favorit den tyske galophest Lomitas, som havde et alvorligt problem med startboksene. Den døde for nogle år siden, men dens afkom vinder stadig nogle af de allerstørste løb. Den dag han selv skal i graven, skal han have noget af Lomitas hår med sig, fortæller amerikaneren, som voksede op med heste hjemme på familiens gård i Salinas i Californien. Hans fars omgang med hestene var særdeles hårdhændet.

Når de skulle tilrides, startede han med at udmatte dem, før de blev kastet omkuld og fik deres ben bundet sammen med et reb, så de kunne se hvem der var overmand. Før de fik deres første sadel på, var deres ene bagben bundet op, så de skulle stå stille.

Fire år og stuntrytter

Som barn var Monty Roberts en særdeles dygtig rytter. Da han var fire år gammel, og havde vundet sine første mesterskaber, tog hans far ham med til Hollywood, hvor han fik job som stuntrytter. I årene herefter nåede Monty at indspille adskillige film med stjerner som Elizabeth Taylor og Mickey Rooney. James Dean boede i hans beskedne hjem for at lære alt om livet med hestene.

I dag er Monty Roberts konsulent på teaterstykket War Horse i London, men han var ikke involveret i indspilningen af selve filmen, som Steven Spielberg netop har haft premiere på.

– Det var lidt mærkeligt men lige som i Hestehviskeren, ville de ikke have mig. De er fra Hollywood og de gør tingene på deres måde. De vil ikke have, at jeg kommer og siger at de ikke må bruge pisk, hvis de har tænkt sig at banke hestene sønder og sammen. Du ville ikke engang ønske at vide, hvordan det var da jeg var barn. Man kunne få enhver hest til at spille død ved hjælp af en pisk. Eller være død; jeg har set så mange heste, der er filmet når de er døde. Bagefter blev de trukket ud med en traktor. De havde brækket nakkerne. De betalte kun 20-30 dollars per hest så de betød intet. Nu ser man hvordan de laver sådanne film i lande som Ungarn eller Tjekkiet, hvor de kan bryde loven. Men

det er muligt at få en hest til at spille død uden at bruge pisk, for jeg har selv gjort det, fortæller han.

For varme varmbloedsheste

Som hestehvisker arbejder Monty Roberts med vidt forskellige slags racer. På stutterierne er den største udfordring således den måde mange avler på i dag, fortæller han. Blandt andet at varmbloedsheste ofte er mere nervøse end fuldblod, når det plejer at være lige omvendt.

– Totilas er en temperamentsfuld hest, som gør alt på grænsen, hvilket betyder at øvelserne bliver mere udtryksfulde. Men når du begynder at avle med et sådant temperament og hopperne også er meget følsomme, da de også er championer, kan det ende galt. Avlerne har nemlig fundet ud af, at et følsomt temperament skaber vindere, fordi de får lidt mere gnist og det er både godt og dårligt, siger Monty Roberts, som allerede i 1950'erne blev gjort opmærksom på problemet med indavl af hans genetiklærer på universitetet.

– Danskerne og hollænderne er måske mere agtpågivende end de fleste andre. Franskmandene har været gode til at introducere arabere i varmblodshestene, så de springer højere og ser anderledes ud, da de har fået en lettere knoglebygning.

Bagefter begynder magien når det er tid til Join-Up.

FRA IDE TIL FÆRDIGT RIDEANLÆG

MØD OS I HERNING PÅ STAND F5330

FÅ IDEER OG VIDEN HOS NEERGAARD

RIDEANLÆG · PORTE · DØRE · SKRIDTMASKINER

Model Verden

Model München

Model Hannover

Model New-Market

Model Aachen

Rosenkilde Gods

Dressurstald Sølyst

Kirk Arabians, Martofte

Mesing Østergaard

Senere er det tid til sadel og den første rytter.

Monty Roberts arbejder i rotunden med den danske jockey Louise Møller, som er med ham i Herning til marts.

Men man skal passe meget på med den kunstige insemination, hvor man får tusinde strå fra én enkelt hingst. Man risikerer at hestene bliver ens.

Folk skal selvfølgelig have lov til at avle som de vil, men man bør begrænse antallet per hingst, som i dag er blevet unaturligt høj, siger han.

En enkelt hingst kan nemlig skabe store problemer, og i USA skete det med quarterhesten Impressive, tilbage i 1970'erne.

– Han fik omtrent 500 føl per år, og blandt dem var der den ene mester efter den anden. Men pludselig begyndte hestene at dø ved toårsalderen. Da man tog blodprøver, fandt man et helt nyt gen, som var forårsaget af indavl. Vi vil se meget mere af dette, hvis vi fortsætter som i dag. Jeg bebrejder de forskellige forbund som ikke informerer folk om risikoerne. De bør rådgive sig med de bedste genetiske eksperter, som kan fortælle hvor udviklingen går hen. Kloning – det foruroliger mig meget. Noget er helt galt her. Jeg går hundrede procent ind for videnskaben, men ikke kloning, fortæller Monty, før han går i gang med dagens sidste hest.

Faglig viden det vigtigste

På The Royal Stud er det Monty Roberts' evne til at læse de forskellige heste som imponerer mest. Han ved lige præcis hvilken hest, som vil bukke, og hvilken hest som behøver en dukke, før en af hans hjælpere forsigtigt presser sin vægt mod dens ryg, før hun løftes op. Flere af de vanskelige heste er fukser og ikke uden årsag. Deres hud er nemlig mere følsom end hos de andre, fortæller han.

– Deres nerveender sidder tættere på huden, så når folk håndterer dem eller når noget rører dem, føles det stærkere. På flaskerne med adstringentium plejede man i gamle dage at skrive, at man kun skulle bruge det halve til røde heste.

Da Monty Roberts er ved vejs ende på femtedagen, samler

han de ansatte for at evaluere åringerne. Inaugural og Sweet As Honey hedder de to som får topkarakter for samarbejdsvillighed. Mediva og White Month er de sværeste, mens åringen Gamble måske er stutternets fremtidige champion hvis den kan løbe lige så hurtigt som den er oprørsk.

Selvom de ansatte indfører hans metoder, betyder det ikke at de skal ændre deres sædvanlige rutiner. Så længe de ikke bryder med hans grundlæggende principper, hvilket kan ødelægge det hele på ingen tid.

– Det bedste jeg kan gøre i dag er at få folk til at tage en uddannelse. Der findes så mange muligheder i dag, fra de helt akademiske til de mere praktiske. Tag dem begge. Det vigtigste er at du er dedikeret, så du kan gøre et godt job. Hvis jeg ikke selv havde uddannet mig, ville jeg ikke have været i stand til at gøre det jeg gør nu. Når jeg så oplever, at mine elever kan lære mig noget er det en utrolig følelse. Det betyder at de har udviklet mine teorier, og at de har bevaret et åbent sind. Jeg siger derfor, at jeg ikke ønsker at de skal være lige så gode som mig; de skal være endnu bedre. Hvis nogen har prøvet noget nyt, er jeg den første som har lyst til at se det, fortæller Monty Roberts, som nu fortryder at han ikke begyndte noget tidligere.

Ti ud af årets tolv måneder er han i dag på rejsende fod, mens hans hustru Pat og datteren Debbie passer ranchen derhjemme.

– Selvom jeg har gjort dette hele mit liv, bragte jeg det ikke til offentligheden de første mange år. Jeg havde travlt med at deltage i mesterskabskonkurrencer, og jeg var ikke specielt interesseret i at ændre levevis for andre mennesker. I dag er mit mål at gøre verden til et bedre sted for mennesker og heste.

GRAFIKER: KH

DER KAN STADIG KØBES BILLETTER! LÆS MERE PÅ WWW.VARMBLOD.DK

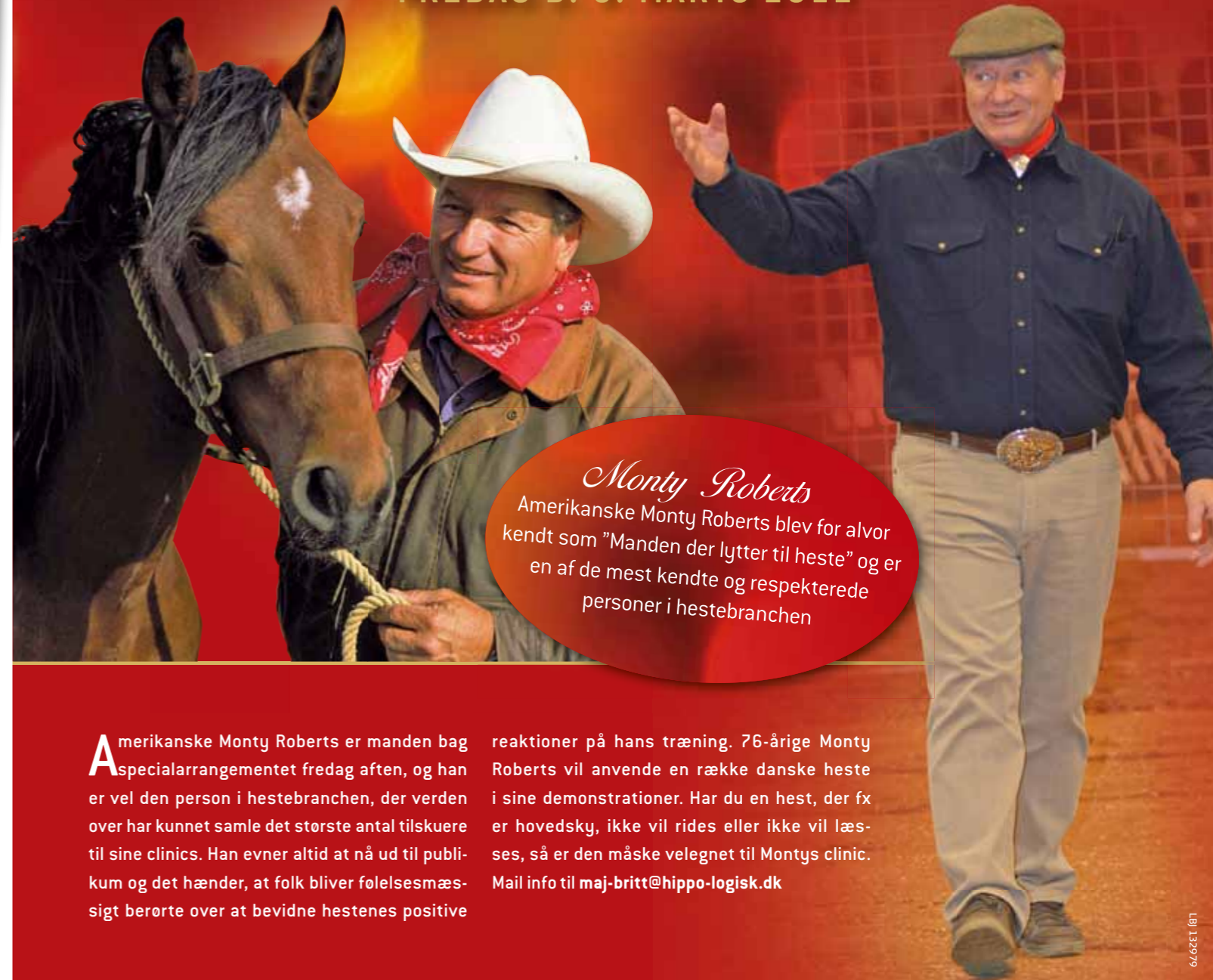

DANSK VARMBLODS

Glæd dig til

SPECIALARRANGEMENT MED MONTY ROBERTS

FREDAG D. 9. MARTS 2012

Monty Roberts
Amerikanske Monty Roberts blev for alvor kendt som "Manden der lytter til heste" og er en af de mest kendte og respekterede personer i hestebranchen

Amerikanske Monty Roberts er manden bag specialarrangementet fredag aften, og han er vel den person i hestebranchen, der verden over har kunnet samle det største antal tilskuere til sine clinics. Han evner altid at nå ud til publikum og det hænder, at folk bliver følelsesmæssigt berørte over at bevidne hestenes positive

reaktioner på hans træning. 76-årige Monty Roberts vil anvende en række danske heste i sine demonstrationer. Har du en hest, der fx er hovedsky, ikke vil rides eller ikke vil læses, så er den måske velegnet til Montys clinic. Mail info til maj-britt@hippo-logisk.dk

SPONSORER:

